

CPH:DOX: Hemmeligheder, krig, ånd og sure sokker

CPH.DOX slutter søndag. Modkultur anmelder tre gode film, som man kan nå at se i weekenden: *We Steal Secrets*, *The War Campaign* og *The Spirit of '45*

AF LINDA PETERSEN OG SASA MACKIC

WE STEAL SECRETS: THE STORY OF WIKILEAKS (Alex Gibney, USA, 2013)

I supplement til spillefilmen *The Fifth Estate* om WikiLeaks, der havde premiere i de danske biografteater den 7. november, viser CPH:DOX den amerikanske dokumentarfilm *We Steal*

Secrets: The Story of WikiLeaks.

Filmen er først og fremmest et portræt af WikiLeaks grundlægger og ansvarshavende redaktør, Julian Assange, og filmen skildrer perioden fra 1987-2012 – fra hans teenageår i Australien, hvor han under hackernavnet Mendax først kom i myndighedernes søgelys, frem til hans tale fra balkonen på den ecuadorianske ambassade i London, hvor Assange stadig opholder sig i eksil.

Mest fokus har filmen dog på tiden fra umiddelbart inden, at Wikileaks, der blev grundlagt i 2006, fik dets internationale gennembrud.

Forud herfor havde WikiLeaks offentliggjort dokumenter fra den islandske bank, Kaupthing Bank, hvilket medførte en invitation til Island, hvor Assange og hans – måske på tidspunktet eneste – medarbejder Daniel Domscheit-Berg blev modtaget, som var de rockstjerner.

Og det var i Island, at de sammen med en lille gruppe aktivister forberedte offentliggørelsen af videoen *Collateral Murder*, der dokumenterer et amerikansk helikopterangreb i Bagdad i 2007, hvor uskyldige mennesker blev dræbt, og som internationalt ryddede mediernes forsider, da videoen blev offentliggjort i april 2010.

Instruktøren Gibney har ikke kunnet imødekomme de krav, som Assange havde stillet for at medvirke i filmen.

I stedet er filmen baseret på interviews med bl.a. de aktivister og journalister, som Assange har samarbejdet med, samt på utallige arkivklip, der vidner om en særdeles grundig research og nærmest giver en oplevelse af, at instruktøren har fulgt Assange på tæt hold hele vejen.

Ligesom WikiLeaks og Assange er uadskillelige forekommer det nærmest umuligt at lave en film herom uden at nævnte Bradley Manning, der da også fylder en god del af filmen.

Heller ikke Manning, der i august i år blev idømt 35 års fængsel for at have lækket de mange dokumenter om Irak og Afghanistan til WikiLeaks, medvirker i filmen, men han skildres bl.a. gennem korrespondance og interviews med den tidligere hacker Adrian Lamo, som i sidste ende angav Manning.

Debatten om Assange og Manning, der begge har insisteret på, at de har handlet i offentlighedens interesse, har ofte været præget af at være enten sort eller hvid.

Men med filmen skildrer Gibney to både forskellige og komplekse mennesker, og selv om han især er optaget af deres egentlige motiv, giver han ikke selv noget entydigt svar, men lader det være op til publikum selv at bedømme.

We Steal Secrets: The Story of WikiLeaks graver således et spadestik dybere og kan varmt anbefales.

I øvrigt er »We steal secrets« ikke et citat fra Assange, men fra en tidligere amerikansk efterretningsofficer. Det interessant kunne være, hvis Gibney som sit næste projekt bevægede sig videre til at skildre, hvilke reelle konsekvenser det har haft, at dokumenterne overhovedet er blevet lækket.

We Steal Secrets: The Story of WikiLeaks kan ses i Park Bio fredag den 15. november kl. 21.30.

THE WAR CAMPAIGN Boris Bertram, Danmark, 2013

Også den danske dokumentarfilm *The War Campaign*, der har verdenspremiere på CPH:DOX, og som i et samarbejde med DR blev vist på DR2 tidligere på ugen under titlen *Bush, Blair og Fogh – Krigskampagnen*, handler om Irakkrigen. Med filmen har instruktøren villet besvare spørgsmålet: Hvad fik Storbritannien og Danmark til at gå sammen med USA om at føre en ulovlig krig i Irak?

I filmen fastslås det indledningsvis, at det med Dick Cheney og Donald Rumsfeld i spidsen længe havde stået højt på amerikanske neo-konservatives liste at fjerne Saddam Hussein fra magten ud fra den overbevisning, at man derved ville kunne skabe en dominoeffekt, hvor demokrati baseret på den amerikanske model nærmest pr. automatik ville sprede sig i Mellemøsten.

Blot havde man savnet det argument, der ville kunne overbevise den amerikanske befolkning og verdenssamfundet. Men terrorangrebet den 11. september 2001 øjnede man for alvor en mulighed.

Beslutningen om krig var følgelig for så vidt allerede truffet.

Filmen, der er baseret på arkivklip og interviews med bl.a. tidligere højtstående embedsfolk og CIA-ansatte, går bagom kulissen og skildrer, hvordan Bush-administrationen førte en decideret krigskampagne ved at gøre sig store anstrengelser for at kæde Irak sammen med Al-Qaeda, uagtet at det ikke havde på sig, og ved at stykke (vage) indicier sammen om et atomprogram og masseødelæggelsesvåben i Irak i mangel af en »smoking gun«.

Og centralt var ikke mindst at få den engelske premierminister Tony Blair og Anders Fogh, al den stund Danmark på tidspunktet havde EU-formandet, med på holdet.

Filmen fører således stærke argumenter for, at det lykkedes Bush-administrationen at manipulere den amerikanske befolkning, medierne og store dele af verdenssamfundet. Det synes langt hen ad vejen at være en plausible forklaring.

Men en svaghed ved filmen er, at den på sin vis adopterer den samme strategi blot med modsat fortegn. Konklusionen synes således at være givet på forhold og filmens formål at overbevise sit publikum herom.

Den kun ca. 1 time lange film kunne også med fordel have gået mere i dybden med nogle af de andre spørgsmål, som der rejser sig undervejs.

For hvordan kunne det fx gå til, at Fogh & Co kunne overtale et flertal i Folketinget til at gå med i krig med den begrundelse, at Saddam Hussein ikke samarbejdede med våbeninspektørerne, når våbeninspektørernes leder Hans Blix over for FN-samlingen havde hævdet det modsatte, og hvordan kunne man slippe af sted med at påstå, at der var et aktivt atomprogram i Irak, når der ikke var belæg for hævde noget sådant i den rapport, om man støttede sig til?

The War Campaign er ikke desto mindre et velkomment indlæg i debatten om Danmarks deltagelse i Irakkrigen; en debat, der synes fuldkommen rimelig, og som politikerne derfor

stadig skylder os.

The War Campaign kan se i Grand Teatret lørdag den 16. november kl. 14.20.

(Efter visningen er der debat om whistleblowers med deltagelse af bl.a. Colin Powels tidligere stabschef, Lawrence Wilkinson, whistlebloweren Katharine Gun og folkeretseksperten Jacob Mchangama.)

Linda Petersen

THE SPIRIT OF '45 Ken Loach, England, 2013

Ken Loachs dokumentar *Spirit of '45* kunne være et nostalgisk blik på fortiden, et fotoalbum med sort/hvide billeder fra en svunden tid.

Alligevel er det en anden følelse, man har, når man forlader biografen. En følelse af usikkerhed om fremtiden.

Det er ikke en dystopisk film. Der er masser af glæde, håb og mod i filmen.

Historien er fortalt igennem nogle af datidens vidner; almindelige mennesker, læger, arbejdere, sygeplejesker.... ‘

Den største del af fortællingerne handler om tiden lige efter Anden Verdenskrig.

Midlertidlig revolution på Marshalls regning?

Storbritannien var blevet bombet, mange stod uden tag over hovedet. Men optimismen var stor. Folk, som havde overlevet krigen, kunne også klare alt andet.

Første valg efter krigen blev vundet af Labour med stor flertal. Det gav mulighed for store reformer.

Der blev nationaliseret i stor stil, transport, kulminer, stålindustri. Store ændringer i

skolesystemet. De måske største forandringer blev til i sundheds- og boligministerierne.

Sundhedsminister Aneurin Bevan opnåede i 1948 sit mål, da National Health Service blev en realitet. Gratis sundhedsservice, inklusiv tandpleje, til alle.

I løbet af 1948 blev en million gebisser leveret til briterne. Frem til slutningen af 1951 blev 1,5 millioner lejligheder bygget.

Det lyder næsten som en socialistisk revolution i verdens første industriland. Men en stor del af reformerne var faktisk baseret på Lord Beveridges Rapport - den anbefalede investeringer i sundhed, uddannelse og social sikkerhed, *som vigtige forudsætninger for britisk industri.*

Beveridge, som var medlem af Det Liberale Parti, så arbejdernes motivation som en forudsætning for konkurrenceevne og produktivitet.

Den konservative Lord Butler stod for Education Act fra 1944, som forbedrede kvinders og arbejderklassens mulighed for at tilegne sig viden. Den lov gav også ret til gratis mælk til skoleelever - indtil først Harold Wilsons Labour-regering fjernede glasset med mælken fra de ældste elever i 1968 og tre år senere, hvor Margaret Thatcher som undervisningsminister snupede mælken fra alle ældre end syv år.

Det kunne forekomme som en slags øvelse til, at Thatcher ti år senere snupede både mælken, kagen og fløden fra mange andre.

Efter konflikten med minearbejderne i 1984, lukkede de fleste af kulminer, mens resten blev privatiseret. Britisk stålindustri blev privatiseret, ligeledes British gas, British Telecom og British Airways.

Alt det skete i løbet af kort tid. Ånden fra 1945 var forsvundet, og ændringerne blev leveret af den generation, som fik største udbytte af nationaliseringerne i efterkrigsperioden.

De, som havde oplevet krigen og efterkrigsperioden, sad for det meste hjemme, og havde næppe forestillet sig, at alt det kunne ske. De var vant til at jernbaner eller postkontorer var offentlig ejendom.

Om husnød, morale og svedige sokker

Ken Loach analyserer ikke i filmen, hvem der bærer skylden for miseren, om det var Clement Attlees Labour-regering eller Margaret Thatchers konservative.

Han prøver heller ikke at finde ud af, hvad der gik galt med britisk økonomi i halvfjerdserne og hvem, der var ansvarlig for det.

Filmen er ikke en eventyrlig historie om et socialistisk samfund, som blomstrede, indtil den onde Thatcher dukkede op. Den er mere en påmindelse om, hvor hurtigt en samfund kan ændre sig.

Fra Bevans drøm om ejendomme, hvor arbejderen, lægen og præsten bor tæt på hinanden, til 655.000 husholdninger som mangler plads. I 2012 regner man med at 4,5 millioner briter er i boligproblemer....

De grå hoveder som fortæller historien tager også sin del af ansvaret. De kritiserer ikke

ungdommen, tværtimod giver de udtryk for, at de selv skal ud og fortælle de unge om deres liv og alt, hvad de har været igennem.

Det kan synes utroligt – men der er stadig mennesker i England, som i deres barndom delte seng med tre-fire søskende og hundredevis af lus og lopper. Når de fik halsbetændelse lød kuren på et omslag med svedige sokker.

Det hjalp selvfølgelig ikke, men det var gratis – lægen var der ikke råd til.

Tidens ånd kan sandelig forandre sig. Hvad kan presse en nutidig politiker til at gå fra sit embede?

Hvis man er kommet virkelig galt af sted, er der altid mulighed for at sige »undskyld« som en hemmelig formel, en restart knap, hvorefter alt er godt igen.

Aneurin Bevan gik i 1951 af som arbejdsminister i Labours regering med den begrundelse, at regeringen havde indført egenbetaling til briller og tandpleje.

Han var på det tidspunkt ikke sundhedsminister mere, men en sådan ændring af loven kunne han ikke stå inde for.

Sådan en moralsk handling er svær at forestille sig i dag.

Kapitalisme til de fattige, socialisme til de rige

Loach er blevet kritiseret for i sin film at bruge mennesker, som er knyttet til arbejderbevægelsen i England. Og for at spille på følelser. Men Ken Loach er kunstner og ikke journalist.

Hans opgave er ikke at levere en løsning på økonomisk krise eller en film, som er behagelig for alle og samtidig klinisk objektiv.

Der er mange faktorer, der har haft indflydelse på Englands situation. Attlee reformerede Englands industri til gavn for arbejderne, men han havde hele nationens situation at tænke på.

Første justeringer af systemskifte kom allerede med Koreakrigen. Finanskituationen blev trængt, og så kom de nævnte ændringer i sundhedsloven og egenbetaling af briller og tandlæge med efterfølgende afsked af minister Bevan.

Om det var briller og tandlægepenge der blev afgørende til at afrunde krigsbudgettet og stoppe kommunismens fremfærd i Østen er svært at sige, men det fremprovokerede tre ministres afsked i Labours regering.

I starten af filmen ser man Georg Lansbury, den tidligere Labourleder, stå på en kasse i en af Londons parker og råbe: »Det som er vigtigt er hvem der kontrollerer industri og produkter. Man skaber ikke velfærd ved at bytte nogle papirer (pengesedler!) mellem hinanden i banken«.

Da briterne blev introduceret til Thatchers »Ret til at købe«-politik, virkede det sikkert indbydende for mange at eje den ejendom, man boede i.

Men nu 30 år senere, er briterne er ikke blevet rigere. Tværtimod. Deres personlige gæld er nået fantastiske 1,46 trillioner pund.

Mens de nu er underlagt fri konkurrence fra det voksende udbud af arbejdskraft, er der samtidig forandringer andre steder.

Den stat, som ikke havde penge eller mulighed for at støtte industri eller miner og derfor solgte dem, hælder nu store summer i bankerne. Banker, som var på kanten af kollaps på grund af uforsvarlig omgang med pengene, bliver reddet af staten.

Det er en paradoksal situation, hvor man tilbyder liberalisme til de fattige og socialisme til de rige.

Samtidig viser det paradoks, at alt kan lade sig gøre.

Det var muligt at levere en million gebisser og bygge en million huse på kort tid. Det var muligt at belåne de samme huse på endnu kortere tid. Nu kunne man fx eftergive disse lån, starte på en frisk, helt uden en ny krig som anledning.

Alt er muligt, bare den rigtig *spirit* er til stede.

The Spirit of '45 kan ses i Grand Teatret søndag den 17. november kl. 12.00.

Sasa Mackic

Opdatering, den 18. november 2013

FESTIVALEN FORLÆNGES MED 3 DAGE

På grund af stor efterspørgsel har CPH:DOX besluttet at tilbyde 25 ekstravisninger fordelt over 3 dage, den 18. - 20. november.

Der vil bl.a. være mulighed for at se filmen *Everyday Rebellion*, der har vundet Politikens Publikumspris, samt Ai Weiweis dokumentarfilm *Stay Home!*, der har haft verdenspremiere på festivalen.

Se det fulde program for ekstravisningerne [her](#).

Redaktion: Modkultur

Emneord: Filmfestival |

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.

Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **50 37 84 96**